



ALS DE HELIKOPTER KOMT

Risicobeperking bij reddingsacties in de bergen

ZO NU EN DAN KOMT HET VOOR DAT EEN VLUCHT OP EEN MINDER IDEALE PLEK WORDT BEËINDIGD: IN EEN BOOM, AAN EEN KABEL, OP EEN STEILE BERGFLANK OF TE VER VAN DE BESCHAVING. OM DE PILOOT UIT ZIJN BENARDE POSITIE TE BEVRIJDEN WORDT VAAK EEN HELIKOPTER INGEZET, MAAR DE REDDING VAN HET SLACHTOFFER IS TEGELIJK EEN RISICO VOOR ANDEREN. HOE KUNNEN WE BIJ EEN DERGELIJKE REDDINGSACTIE EEN 'ONGELUK NA EEN ONGELUK' PROBEREN TE VOORKOMEN? Tekst en foto's Peter Blokker



BELANGRIJKE TELEFOONNUMMERS

Naast het algemene noodnummer 112 kan je in de Alpenlanden direct de reddingsdienst inschakelen.

- Oostenrijk:
Bergreddingsdienst: + 43 140
Reddingsdienst
Innsbruck: +43 512 140
- Duitsland:
Bergreddingsdienst: + 19 222
Reddingsdienst
Bayern: +49 (0) 83 119 222
- Frankrijk:
Chamonix PGHM:
+33 (0) 450 531 689
Briançon (Ecrins):
+33 (0) 492 222 222
Hautes Pyrénées:
+33 (0) 562 924 141
Noodfrequentie FFVL:
143.9875 MHz
- Zwitserland:
Rega 1414 / +41 333 333 333 /
161.300 MHz

In het kader van bijscholing van bergsportinstructeurs volgde Peter Blokker de training bergredding bij Air Zermatt. Peter vertelt: "Het oefenen van het zwevend in- en uitstappen van een helikopter op een steile helling en aan een longline tientallen meters onder het toestel hangen is enorm leerzaam en uiteraard spectaculair. Ik ben me vooral bewust geworden van de kwetsbaarheid en gevoeligheid van de helikopter en de risico's waaraan bergredders worden blootgesteld." Volgens Peter kunnen zowel het slachtoffer als de indirect betrokken paragliders en omstanders het risico op gevolgschade beperken door een aantal eenvoudige voorzorgsmaatregelen te nemen.

ALARMEER DIRECT

Hoe vollediger de informatie die de reddingsdienst ontvangt, des te soepeler kan de redding worden uitgevoerd. Exacte gegevens van de plek van het ongeval, zoals coördinaten, weer, wind en hindernissen helpen de reddingsdienst om snel ter plekke te zijn. Het is sterk aan te bevelen je mobiele telefoon tijdens het vliegen binnen handbereik te houden en niet achterin het harnas op te bergen. Peter: "Oefen ook in het uitlezen van je huidige coördinaten met

moderne vario's of smartphone applicaties. Opgave van hetgeen is voorgevallen, de mogelijke verwondingen en het aantal betrokkenen helpen de meldcentrale om de juiste middelen in te zetten." Paragliden vindt vaak plaats op afgelegen of moeilijk bereikbare plaatsen. Daarom is het efficiënt de bergreddingsdienst direct te benaderen, in plaats van het algemene alarmnummer. "Ben je getuige van een ongeval en vermoed je dat een helikopterinzet nodig is? Sla dan direct alarm. In geval van loos alarm draait de naar een geweten alarmerende persoon niet voor de kosten op."

MAAK HET LUCHTRUIM VRIJ

Andere luchtporters hebben soms niet in de gaten dat een ongeval heeft plaatsgevonden en een helikopter wordt ingezet. Via de porto kunnen enkele - maar niet alle - piloten die in de lucht zijn worden gealarmeerd. Schreeuwen en wild gebaren leidt vaak tot misverstanden en beperkt de oplettendheid nog verder. "Zodra je weet dat een helikopter in aankomst is, dien je het werkgebied van de helikopter te verlaten en in geen geval richting het toestel te vliegen. Het vrije luchtruim boven het dal kiezen is de veilige optie, omdat reddingsacties dichter langs de flanken van de berg plaatsvinden."

PAS OP VOOR DOWNWASH

Onderschat nooit het effect van de downwash van een startende, zwevende of landende helikopter. De rotor produceert windstoten tot 50 km/u die tot een afstand van 50 meter onder en rondom het toestel reiken. Binnen dit bereik kunnen complete pakzakken de lucht in worden geslingerd en schade veroorzaken. Peter: "Een uitgelegd scherm vastleggen met een pakzak en helm volstaat dus niet. Het beste is om het scherm als een fieldpack bij elkaar te nemen en deze met je lichaamsgewicht te verzwaren." >

HEB JE CONTACT MET HET SLACHTOFFER, STEL HEM DAN GERUST EN MELD DAT REDDING IN AANTOCHT IS



> HELP HET SLACHTOFFER

Als je het slachtoffer kunt bereiken zonder zelf gevaar te lopen is, kun je de volgende acties ondernemen:

1. Blijkt dat het slachtoffer niets mankeert en is een georganiseerde redding niet nodig, meld dit dan met de exacte locatie aan de alarmcentrale zodat een nodeloze inzet met daaraan verbonden risico's afgeblazen kan worden. Doe dit alleen als je absoluut zeker bent dat het ongeluk zonder letsel is afgelopen, hetgeen enkel kan als je direct contact met het slachtoffer hebt, of als je zelf het slachtoffer bent.
2. Heb je contact met het slachtoffer, stel hem dan gerust en meld dat redding in aantocht is. Indien je de basisvaardigheden van EHBO beheerst, schroom dan niet deze toe te passen, maar vergeet nooit je eigen veiligheid.
3. Is een helikopter in aantocht, maak het scherm indien mogelijk los van de piloot en bescherm beide tegen de downwash van de helikopter.

LOODS DE LANDENDE HELIKOPTER

Bij paragliders, basejumper, zeilvliegers en parachutisten is een directe redding vaak

VEILIGHEIDSFOLDERS

Nuttige informatie voor alarmeringen in een overzichtelijke flyer om zelf te printen:

- www.nkbv.nl/blobs/veiligheids campagne/veiligheidswijzer2.pdf
- www.rega.ch/pdf/einsatz/Merkblatt_Alarmierung_Rettungshelikopter_en.pdf
- <http://federation.ffvl.fr/sites/ffvl.fr/files/secours-2009-GB-1.pdf>

HANDIGE APPS

Deze Apps helpen je om je huidige coördinaten naar de reddingsdienst van je keuze te zenden, per telefoon of – soms een uitkomst bij haperend bereik – per sms: Mammut Safety, Parawing SOS en iRega.

niet mogelijk, omdat de downwash van de rotor een verstrikt scherm weg kan blazen en daarmee de piloot verder in gevaar brengt. De helikopter zal een landingsplaats kiezen van waaruit de redding kan worden uitgevoerd. Voor de landing van een reddingshelikopter is een zo vlak mogelijk terrein van circa 25 bij 25 meter groot nodig zonder hindernissen. De meeste luchtporters kunnen een geschikt landingsterrein goed inschatten omdat ze ongeveer dezelfde criteria hanteren. Peter: "Voor de bemanning is het handig als één persoon op de grond het toestel kan binnenloodsen. Stel je daarvoor duidelijk op, met je rug naar de wind gekeerd, aan de rand van het landingsterrein. Steek je armen omhoog in de vorm van

een 'Y' (Yes, we hebben hulp nodig). Hiermee markeer je de landingsplaats en dien je tevens bij slecht zicht (bijvoorbeeld door opstuivende sneeuw) als referentiepunt voor het inschatten van de hoogte en afstand. Verander daarom ook niet van positie en ga bij voorkeur zodra de helikopter nadert op een knie zitten om beter stand te houden in de downwash van de landende helikopter. Wacht tot het toestel geland is en een medewerker van de reddingsdienst naar je toe komt."

Door zorgvuldig handelen kunnen de reddingsmedewerkers het slachtoffer optimaal helpen en blijven de risico's voor de betrokkenen van een reddingsactie tot een minimum beperkt. ▣